Posudek diplomové práce Ondřeje Batky

Laurentius Ventura: O spuosobu přistrojení kamene filozofského (De ratione conficiendi lapidis philosophici). Edice překladu Bavora Rodovského z Hustířan z roku 1585

1. Koncepce práce

Cílem práce Ondřeje Batky je zpřístupnit v moderní čtenářské edici rukopisný překlad alchymického spisu Laurentia Ventury pořízený Bavorem Rodovským z Hustířan roku 1585. Je to úkol značně nesnadný, protože editovaný text je poměrně rozsáhlý a náročný, obsahuje mnoho cizojazyčných nebo přejatých výrazů, často zapisovaných nejednotně, je psán syntakticky poměrně komplikovaným jazykem (a písař navíc neukončuje věty tečkou), podobná díla vesměs dosud editována nebyla, diplomant se tedy neměl příliš o co opírat a musel hledat vlastní cestu, a navíc se dílo zachováno pouze v rukopise, který mj. neznačí kvantitu samohlásek.

Práce obsahuje vše, co je u obdobných prací potřebné, tedy vlastní edici, ediční poznámku se stručnou charakteristikou pramene a odůvodněním autorových edičních řešení, stručné pojednání o Bavorovi Rodovském z Hustířan a o dochovaných českých alchymických textech 15. a 16. století, včetně jejich existujících edic, dále soupis emendací, závěr a seznam použité literatury. Doprovodný aparát je relativně stručný, vzhledem k rozsahu editovaného textu to ale považuji za dostatečné, byť mě mrzí, že na podrobnější jazykový rozbor díla nezbyl čas a prostor.

Hodnocení: A

2. Metodologie

Pro edice památek češtiny střední doby stále neexistují ustálená a všeobecně uznávaná detailní pravidla, což platí dvojnásob pro památky rukopisné, jejichž grafické systémy mohou být velmi různorodé. Každá edice je tedy do značné míry výsledkem editorova přemýšlení nad textem, nejde jen o aplikaci nějakého předem daného či převzatého postupu na zpracovávaný materiál, ale o práci samostatnou a tvůrčí. I v tomto případě se autor musel často rozhodovat mezi různými přístupy a volit ten, který považoval pro editované dílo a cíl edice za nejvhodnější. Jeho rozhodnutí jistě nejsou jediná možná, jsou ale promyšlená a přesvědčivě zdůvodněná. Zejména oceňuji jeho snahu za pomoci dostupné literatury rekonstruovat dobovou kvantitu, která v rukopise není zapsána. Z faktografických detailů ve mně ale vzbuzují pochybnosti termíny užité pro písmo rukopisu (humanistický kurent, latinka – paleografická terminologie pro raněnovověká rukopisná písma je sice značně neustálená, přesto by mě zajímalo, z kterého zdroje autor tyto termíny čerpal).

Hodnocení: A

3. Práce s odbornou literaturou

Autor se pokusil shromáždit veškerou (nepříliš rozsáhlou) literaturu, které je k českým raněnovověkým alchymickým spisům k dispozici. Lokalizoval také veškeré dochované exempláře a případně i jejich cizojazyčné předlohy. Tím vhodně připravil půdu pro další práci s těmito texty, z nichž většina dosud čeká na zpřístupnění v moderní edici i na lingvistické zpracování.

Hodnocení: A

4. Formální úroveň práce

Vzhledem k rozsahu edice je pochopitelné, že není zcela prostá drobných formálních opomenutí (např. „svejmy fortely“, s. 5; „Pán Buoh řídí všeckny věci, aby sami sobě ani jinejm k skáze nebyly“, s. 14; též nedůslednosti v kladení interpunkce: např. „I věděti sluší, že jsou dvě věci, kteréž se velmi těžce

nacházejí, jako materia, z níž elixír [7v] bývá a jeho spravování neb připravování.“, s. 12–13; „Ó, tak tehdy kdo se v to umění dává, má takový základ jmíti, aby na ty, [9v] kteří o něm psali a na příčiny hodné a jisté mohl spolehnouti“, s. 16), jejich počet ale není nijak významný. Navíc byla zde předkládaná edice před zveřejněním tiskem ještě korigována, některé omyly byly odstraněny a marginální poznámky, které jsou v diplomové práci uvedeny až za textem, byly umístěny na okraje příslušných stran (kniha vyšla už v roce 2021, ve stejném roce byla také napsána diplomová práce, i když byla odevzdána v roce 2022 a je obhajována až teď). Komentář k edici je psán vyspělým odborným stylem s minimem formálních nedostatků. Ne úplně dokonalý je naopak anglický abstrakt práce, především jazykově, ale místy i obsahově (např. slovní spojení „čeština střední doby“ nelze překládat jako „Old Czech language of the middle ages“).

Hodnocení: A

5. Celkové hodnocení

Diplomová práce Ondřeje Batky bez problémů splňuje nároky kladené na diplomové práce a velice ráda ji doporučuji jako podklad k obhajobě a navrhuji hodnocení *výborně.*

V Praze 1. února 2023 Mgr. Alena A. Fidlerová, Ph.D.